

Srečanje mladih raziskovalcev Slovenije

**UČENJE SLOVENSKEGA JEZIKA PRI
UČENCIH PRISELJENCIH**

RAZISKOVALNA NALOGA

Raziskovalno področje: Slovenščina

Avtorice:

Eva Ravnik

Zala Casar

Zala Kacjan

Mentorica: Lea Vrhovnik

Osnovna šola Angela Besednjaka, Maribor

Maribor, 2020

KAZALO

1 ZAHVALE	3
2 POVZETEK	4
3 UVOD	5
4 HIPOTEZE	6
5 TEORETIČNI DEL	6
5.1 UČENCI PRISELJENCI	7
5.1.1 Kdo so učenci priseljenci?.....	7
5.1.2 Največji izzivi.....	7
5.1.2.1 Vključevanje v družbo in prijatelji.....	7
5.1.2.2 Načrt učenja in prilagoditve.....	8
5.1.2.3 Predlogi in želje za izboljšanje.....	8
5.2 ZAKONODAJA	9
5.2.1 Državna zakonodaja.....	9
5.2.2 Kaj šola omogoča učencu priseljencu?.....	10
6 EMPIRIČNI DEL	11
6.1 Potek dela.....	11
6.2 Cilji.....	11
6.3 Intervju z multiplikatorko Blanko Kovačec.....	11
6.4 Intervju s svetovalno delavko Polonco Kužner.....	14
6.5 Rezultati in analiza ankete.....	15
7 SKLEP	25
8 PRILOGA	27
8.1 Anketni vprašalnik.....	27
8.2 Miselni vzorec.....	29
9 VIRI IN LITERATURA	30

KAZALO SLIK IN GRAFOV

SLIKE

Slika 1: Otroške roke (wordart.com, Eva Ravnik, 2020).....	8
Slika 2: Sprejemanje razlik (yarracity.vic.gov.au, 2020).....	9
Slika 3: Skupno učenje in pomoč (webstockreview.net 2019).....	10

GRAFI

Graf 1: Čas bivanja v Sloveniji.....	15
Graf 2: Raven tekočega govora.....	16
Graf 3: Pomoč učencev pri učenju slovenščine.....	17
Graf 4: Sporazumevanje s sošolci in učitelji pred znanjem slovenskega jezika.....	18
Graf 5: Ocenjevanje znanja.....	19
Graf 6: Nudnje pomoči pri učenju slovenščine na naši šoli.....	20
Graf 7: Povzročitelj največjih težav pri učenju slovenščine.....	21
Graf 8: Dodatne ure učenja slovenščine izven šole.....	22
Graf 9: Stik s slovenščino doma.....	23
Graf 10: Učenje slovenščine pri starših in primerjava znanja otrok-starš.....	24

1 ZAHVALE

Iskreno se zahvaljujemo naši mentorici, Lei Vrhovnik, ki nas je usmerjala pri procesu izdelave te raziskovalne naloge.

Iskrena hvala naši učiteljici slovenščine in naši prvi mentorici Polonci Čontali Piberl za vso pomoč in nasvete.

Hvala tudi vsem učencem, ki so sodelovali v naši anketi in nam tako omogočili vpogled v njihov način učenja slovenskega jezika.

Zahvalile bi se rade tudi multiplikatorki projekta Izzivi medkulturnega sobivanja, Blanki Kovačec, ter šolski svetovalni delovki Polonci Kužner, ki sta si vzeli čas za nas in z nami opravili intervju.

2 POVZETEK

Raziskovalna naloga se posveča spopadanju učencev priseljencev z učenjem slovenskega jezika, ki je temelj sledenja in razumevanja pouka v slovenščini. Zanimala nas je učinkovitost in kvaliteta prilagoditev, ki jih učencem priseljencem nudita država in šola, ter njihovo izvajanje in upoštevanje. Osredotočili smo se na to, kako se ti učenci spoprijemajo z učenjem slovenskega jezika, koliko so jim pri tem v pomoč prilagoditve ter, koliko se samoiniciativno učijo slovenščine, ali jim pri učenju jezika pomagajo sošolci ali pa jih ti odrinejo zaradi njihove drugačnosti, kakšni so njihovi občutki in, ali jezik uporabljajo tudi doma. Posvetile smo se vprašanju, ali država in šole dovolj naredijo za vključevanje učencev priseljencev v nov prostor in šolsko okolje. Kakšne spremembe potrebuje naša zakonodaja na tem področju? Naš cilj je bil, da bi učencem priseljencem pomagale pri učenju slovenskega jezika, učinkovitejši integraciji in socializaciji v družbo ter boljšemu počutju v šolskem okolju.

Ključne besede: učenec priseljenec,* slovenski jezik, integracija,* šola, pouk slovenščine.

*učenec priseljenec – otroci brez slovenskega državljanstva, imajo pa dovoljenje za stalno ali začasno bivanje v našem šolskem okolju.

*integracija – vključevanje učencev priseljencev v novo okolje.

(Vir: <https://fran.si/133/sskj2-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika-2/3648071/integracija?All=integracija&IsAdvanced=True>)

Vir: <http://www.osobrinzi.si/ucenci-priseljenci/>)

3 UVOD

»Včasih v šoli nič ne razumem. Kot da bi učitelji govorili čisto drug jezik, pa govorijo slovensko. Si predstavljate, da bi res govorili tuj jezik, kako bi šele takrat razumele snov?«

Tako se nam je porodila ideja o raziskovalni nalogi na temo učenja slovenskega jezika za učence priseljence. Že učencem, ki govorimo slovensko in je slovenščina naš materni jezik, torej jezik, v kateremu razmišljamo in sanjamo, je snov pri pouku zahtevna za razumevanje. Pri pouku moramo biti zelo zbrani in pozorni, da dobro razumemo snov, ki jo razlaga učitelj. Vendar, kako bi bilo, če bi nam težave delal že sam jezik, v katerem govori učitelj? Učenci, ki so k nam prišli iz drugih držav, dela velike probleme že sam jezik novega okolja ob tem pa imajo tudi težave s prilagoditvijo na novo okolje, navezovanjem novih stikov in ustvarjanjem prijateljstev. Pri tem pa se razlikujejo, saj eni se jezika učijo lažje kot drugi, ob tem pa se izkušnja učenja slovenščine od vsakega posameznika razlikuje tudi, ker učenci prihajajo iz različnih jezikovnih okolij. Na primer: učenje slovenskega jezika je lažje za tiste učence, kjer materni jezik izhaja iz slovanskih korenin, kot za učence, kjer je materni jezik germanskih, romanskih korenin ipd. Včasih se mora učenec naučiti nove pisave ali spoznati nove črke. Izkušnja učenja slovenščine je za vsakega posameznika drugačna, ali je tudi način učenja za vsakega posameznika prilagojen?

4 HIPOTEZE

1. Učenci priseljenci niso bili najbolj sprejeti v družbo s strani sošolcev.
2. Učne ure, ki so učencem priseljencem namenjene v šoli, so učinkovite, ampak jih je premalo.
3. Učenci priseljenci, ki so jih sošolci dobro sprejeli v družbo, so se slovenskega jezika hitreje naučili.
4. Učenci priseljenci se jezika naučijo hitreje kot njihovi starši.

5 TEORETIČNI DEL

5.1 UČENCI PRISELJENCI

5.1.1 KDO SO UČENCI PRISELJENCI?

Učenci priseljenci so otroci brez slovenskega državljanstva, imajo pa dovoljenje za stalno ali začasno bivanje v našem šolskem okolju. Glede na Zakon o priznavanju in vrednotenju izobraževanja, zakoniti zastopniki otrok vložijo prošnjo za nadaljevanje izobraževanja, kar je za šoloobvezne otroke neodtujljiva pravica. Vpišejo se lahko tudi tisti otroci, ki še nimajo urejenega statusa in so šoloobvezni ter že živijo v Republiki Sloveniji. Ta pravica izhaja iz Konvencije o otrokovih pravicah, ki jo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, dne 20. novembra 1989. Veljati je začela 2. septembra 1990. Države pogodbenice te Konvencije so v prepričanju, da pomeni po načelih, izraženih v Ustanovni listini Združenih narodov, priznanje prirojenega dostojanstva in enakih neodtujljivih pravicah vseh članov človeške družbe, temelj svobode, pravičnosti in miru na svetu. V mednarodnih paktih o človekovih pravicah razglasili, da so pravice in dolžnosti, določene s temi akti, enake za vse, ne glede na raso, barvo kože, spol, jezik, veroizpoved, politično ali drugo prepričanje, narodno ali socialno poreklo, premoženje, rojstvo ali kakršenkoli drug položaj.

(Vira: <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/konvencija-o-otrokovih-pravicah-ozn>)

Dolenc Tone (2008): Zakonodaja za osnovno šolo, Jesenice: Antus).

5.1.2 NAJVEČJI IZZIVI

Učenci priseljenci se srečujejo z mnogimi izzivi, med katerimi izstopajo: nepoznavanje jezika, vključevanje v družbo, novo okolje, kulturne razlike in predsodki. Za vsako osebo bi bilo to zelo veliko breme, nič čudnega ni, da se velikokrat tudi učenci priseljenci ne počutijo najprijetneje. V nadaljevanju bomo največje predstave izzive in se vanj poglobile ter jih raziskale.

5.1.2.1 VKLJUČEVANJE V DRUŽBO IN PRIJATELJI

Vključevanje v družbo je pri učencih priseljencih velika težava. Učenci se običajno namreč v šolo vključijo v višjih razredih, ko je večina učencev že našla svoj prijateljski krog in je zato toliko težje stkati prijateljske vezi. Pri tem pa nepoznavanje slovenščine ne pomaga, ker učenec priseljenec težko komunicira s sošolci. Veliko ljudi ima tudi predsodke. Velikokrat se zgodi, da učenci ne sprejemajo drugačnosti. Še vedno se pojavlja nestrpnost do druge vere in njihovih običajev ali rase s strani bodisi učencev samih ali celo njihovih staršev. Včasih starši svojim otrokom prepovejo druženje z določenim učencem, ker do njega gojijo neopredeljene predsodke. Tukaj je moč zaznati globlji problem rasizma in verske nestrpnosti. Stanje se je na tem področju izboljšalo, ni pa še popolnoma urejeno. Pomembno je, da učence v šolah učimo sprejemanje drugačnosti in jo poskušamo normalizirati.

Slika 1: Otroške roke (wordart.com, Eva Ravnik, 2020)

5.1.2.2 NAČRT UČENJA IN PRILAGODITVE

Načrti učenja se med seboj razlikujejo. Nekateri učenci imajo namreč dobro predznanje, spet drugi le-tega nimajo. Učenčeve sposobnosti učenja jezika kot tudi učenja na sploh se razlikujejo, zato je za nekatere učenje jezika napornejše kot za druge. Učenci priseljenci bi morali iz strani šole prejemati vsaj tri ure dodatnega pouka slovenščine na teden, čemur pa po informacijah multiplikatorke Blanke Kovačec, ni tako, saj je večini nudena ena ura na teden, zato učenec pozabi, česa se je učil zadnjo uro. Problem nastane, ker je učencev priseljencev veliko, usposobljenih učiteljev pa premalo. Težko je tudi usklajevati učenčev urnik z dodatnimi urami slovenščine, ne da bi ta zamudil dragocene ure pouka.

(Vir: Tepež, Veronika (2018): Učenci tujci v slovenski osnovni šoli. Maribor : magistrsko delo = Foreign pupils in Slovenian elementary schools : master's thesis).

5.1.2.3 PREDLOGI IN ŽELJE ZA IZBOLJŠANJE

Po našem mnenju potrebujemo na tem področju šolstva korenite spremembe. Predvsem mislimo, da bi morali učenci tujci prejemati več pomoči pri učenju slovenskega jezika, prav tako mislimo, da je pomembno, da učenca priseljenca spodbujamo k samoiniciativnemu delu, tako bo namreč postal bolj samostojen. Pomembno je normaliziranje drugačnosti in njeno sprejemanje, le tako bo možno skupno bivanje vseh ljudi v sožitju.

5.2 ZAKONODAJA

5.2.1 DRŽAVNA ZAKONODAJA

Šolanje učencev priseljencev v Republiki Sloveniji urejajo zakonski in podzakonski akti.

Zakon o osnovni šoli (2011) za otroke, ki prebivajo v RS in katerih materni jezik ni slovenski jezik, predvideva ob vključitvi v osnovno šolo organiziran pouk slovenskega jezika in kulture, s sodelovanjem z državami izvora pa lahko tudi pouk njihovega maternega jezika in kulture. Za učence, ki so tuji državljani oziroma osebe brez državljanstva in prebivajo v RS, se lahko v dogovoru s starši prilagodijo načini in roki za ocenjevanje znanja, število ocen ter drugo.

Znanje učenca se lahko ocenjuje glede na njegov napredek pri doseganju ciljev oziroma standardov znanja, opredeljenih v učnih načrtih (individualni učni načrt, prilagojeno ocenjevanje in pogoji preverjanja znanja, učna pomoč).

Učenci s statusom učenca priseljenca imajo možnost prilagoditev pri preverjanju in ocenjevanju znanja največ dve leti.

Na podlagi vloge, ki jo poda šola na MIZŠ (ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport), jim pripadajo dodatne ure za pomoč pri učenju slovenščine.

Za lažjo in hitrejšo integracijo učencev tujcev v novo okolje in življenje šole, šolska svetovalna služba in drugi delavci šole, nudijo učencu podporo in se po potrebi povežejo z drugimi institucijami in organizacijami v okolju šole.

Slika 3: Pomoč sovrstnikov (WebStockReview.net, 2019)

5.2.2 KAJ ŠOLA OMOGOČA UČENCU PRISELJENCU?

Otroci, ki so tuji državljani oziroma osebe brez državljanstva in prebivajo v Republiki Sloveniji, imajo pravico do obveznega osnovnošolskega izobraževanja pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

Če iz istega govornega področja prihaja vsaj 5 učencev priseljencev, je zanj možna organizacija pouka materinščine.

Težava nastane, ko se je treba odločiti o napredovanju v naslednji razred. Pojavita se lahko dva primera: učenec ne zadošča standardom znanja pri več predmetih ali pa ne dosega minimalnih standardov znanja pri slovenskem jeziku. Kadar učenci tujci ne dosegajo zadovoljivih rezultatov pri slovenskem jeziku (lahko tudi pri več predmetih), učitelj, razrednik in učiteljski zbor pa menijo, da bodo potrebno znanje nadoknadili v naslednjem razredu, je možno omogočiti tudi napredovanje.

V Pravilniku o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli v 28. členu piše:

»Učenec priseljenec iz druge države je lahko ob koncu pouka v šolskem letu, v katerem je prvič vključen v osnovno šolo v Republiki Sloveniji, neocenjen iz posameznih predmetov in napreduje v naslednji razred. O napredovanju odloči na predlog razrednika učiteljski zbor. V naslednjih letih šolanja za učenca priseljenca iz druge države veljajo enaka določila glede napredovanja v naslednji razred kot za vse druge učence.«

Torej, obvezno je, da se pri ocenjevanju znanja upošteva otrokovo raven znanja slovenščine.

Priporočeno pa je tudi:

- da se najprej ugotovi otrokovo predznanje,
- oddelčni učiteljski zbor, ki ga vodi razrednik, oblikuje individualni program za otroka tujca pri predmetih, kjer je to potrebno,
- prilagaja pouk tako, da prilagaja vsebine, metode in strategije dela in
- spremlja napredek otroka tujca in vodi mapo njegovih dosežkov.

(Vir: <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/konvencija-o-otrokovih-pravicah-ozn/>)

Slika 2: Sprejemanje razlik (yarracity.vic.gov.au, 2020)

6 EMPIRIČNI DEL

6.1 POTEK DELA

Izvedle smo anketo in dva intervjuja. Anketo smo izvedle med dvanajstimi učenci tujci, ki obiskujejo našo šolo. Intervju pa smo opravile s svetovalno delavko Osnovne šole Angela Besednjaka, Polonco Kužner in multiplikatorko projekta Izzivi medkulturnega sobivanja Blanko Kovačec. Vzorec ankete bo dodan kot priloga. Informacije o zakonodaji, ki se tiče učencev tujcev smo pridobile na spletu in v zloženkah ter knjigah na to temo.

6.2 CILJ

Naš cilj je bil, da bi izvedele na kakšen način se bi učenci najlažje naučili in izboljšali svoje znanje slovenskega jezika, kar bi jim omogočilo boljše razumevanje pouka. Ugotovile bi najučinkovitejše načine učenja slovenskega jezika oziroma kakšne metode so najučinkovitejše in, kje si lahko najdejo pomoč. Želele smo pomagati učencem z lažjo integracijo v novo okolje in jim omogočiti pravične možnosti tudi za nadaljnjo izobraževanje in doseganje njihovih ciljev.

6.3 INTERVJU Z MULTIPLIKATORKO BLANKO KOVAČEC

Blanka Kovačec je multiplikatorka in vodja projekta Izziv medkulturnega sobivanja. Zaupala nam je njen pogled na obravnavanje učencev priseljencev in načini učenja slovenščine za učence tujce.

1. Kaj je vaše delo?

Sem multiplikatorka projekta Izzivi medsebojnega sobivanja, multiplikator pa je v bistvu nek multipraktik, torej imam različne aktivnosti. Delam z učenci, učitelji prav tako pa tudi s starši. Delam na štirih osnovnih šolah, moja glavna šola je OŠ Maksa Durjave, delam tudi na OŠ Janka Padežnika, OŠ Franceta Prešerna, OŠ Angela Besednjaka, pokrivam tudi dve enoti vrta Jožice Flander, delam pa tudi na Srednji šoli za prehrano in živilstvo Maribor. Trenutno torej delam na sedmih zavodih. Predvsem želim poskrbeti za učence priseljence, da se naučijo slovenščine in, da jih šole lepo sprejmejo. Najprej imamo sprejem dobrodošlice, ki se

običajno odvija zadnji teden avgusta. Takrat povabimo starše in otroke da si pogledajo šolo, da se tako učenci kot starši seznanijo z razredniki, svetovalno delavko, ravnateljico in ostalimi delavci šole, razkažemo jim šolske prostore. Prvi dan šole so učenci v razredu, naslednji dan pa že začnemo z intenzivnimi tečaji slovenščine. Letošnje leto smo povabili učence tujce iz različnih šol, da se zberejo na OŠ Franceta Prešerna Maribor, tam smo izvedli intenzivni tečaj Slovenščine, da se naučijo vsaj osnovne slovenščine. Za učno gradivo uporabljamo Čas za slovenščino 1 in kasneje tudi 2. Zelo pomembno je besedišče. Izvajamo pa tudi intenzivne tečaje za srednje šole, tam sicer potekajo malce drugače, saj morajo dijaki opraviti izpit na ravni A2, ta izpit pa je precej zahteven. Ti tečaji trajajo od 160 do 180 ur, odvisno koliko časa potrebuje posameznik, da usvoji jezik, odvisno pa je tudi, od kod so. Delam pa tudi s starši, njim prav tako povem, kje se lahko oni učijo jezika, na koga se obrniti, ob tem dobijo tudi zloženko z vsemi informacijami. Običajno pa za starše organiziram tudi takšen tečaj, ko jih povabim v šolo in se učijo osnovne komunikacije, da znajo komunicirati v trgovini, na banki, si urediti kakšne dokumente itd. ... Pri slovansko govorečih ni velikih težav, pri ne slovanskih pa je malo težje in potrebujejo več ur slovenščine. Zelo pomembne pa so tudi medkulturne delavnice, ker ko dobijo učenci v razred učenca priseljenca je pomembno, da ga tudi oni lepo sprejmejo. Da se vživijo v njegovo situacijo. Običajno mu v razredu določimo tudi razrednega tutorja, ki ga usmerja

2. Kako pa je če pride učenec priseljenec v razred med letom?

Takrat je malo težje, predvsem zaradi tečajev jezika, vendar imajo na šolah, kjer poteka ta projekt srečo, da dobijo vsaj nekaj ur iz ministrstva. Drugače pa ga prav tako popeljemo po šoli in ga seznanimo s sošolci, učitelji, mu razkažemo prostore, prav tako mu določimo razrednega tutorja. Potem pa se potrudimo temu učencu omogočiti čim več ur slovenščine. Da mu bo lažje pri urah. Tako, da vse poteka enako, vendar mu ne moremo nuditi toliko opore, se pa trudimo, da mu omogočimo čim več kar lahko.

3. Kakšen je cilj projekta Izzivi medkulturnega sobivanja, kako napreduje in, če so se morda pojavile kakšne ovire? Če so se, katere?

Cilj projekta je bil trenutno, da smo naredil predlog programa za Ministrstvo in sicer koliko ur potrebuje učenec, kako se priključi, kaj je treba sprejeti, različne aktivnosti. Na koncu avgusta smo podali predlog, sedaj pa čakamo na odgovor. Upamo, da bo pozitiven, saj jim je sedaj namenjeno premalo ur slovenščine. Učenec tujec ima status dve leti, prvo leto se mu prilagodi

način pridobivanja ocen na primer, da mu ni treba odgovarjati, dokler ne zna dobro slovensko, dobro pa je, da so ocenjeni že prvo leto, kar pa si večina učencev tujcev tudi želi. Obe leti ima učenec tujec napovedan datum ustnega ocenjevanja, drugo leto pa ima prilagoditev bolj v tem smislu, da je pomembnejša ustna ocena kot pa pisna. Tretje leto pa nima ne statusa, niti nobenih prilagoditev, se pravi, da je obravnavan kot vsi ostali, mi smo pa ugotovili, da to ni dobro, vsaj ne slovansko govoreči učenci, potrebujejo več časa za učenje slovenščine. Zato predlagamo, da bi se vsakega učenca spremljalo tri leta. Za vsakega bi se naredil individualen načrt aktivnosti, vsaj smo si drugačni, nekateri potrebujejo le dodatne ure slovenščine, nekateri morda potrebujejo pomoč tudi pri učenju matematike in podobno. Na nekaterih šolah je problem, da bi učence lahko ocenili, saj imajo dovolj znanja, vendar ga učitelji pustijo, kar pa da učencu informacijo, da se njemu ni treba učiti, zato se niti ne trudijo.

4. Kaj pa učencem priseljencev povzroča največ težav?

Največ težav jim zagotovo povzročajo skloni, pa tudi spreganje glagolov, dvojina, ki je večina ne pozna, sprememba v pretekli in prihodnji čas, nekateri ne poznajo oblike za nedoločnik, zato jim je potem zelo težko razložiti, kaj to je, je pa to različno od vsakega posameznika in kateri jezik govori. Da lahko komunicirajo z drugimi učenci, potrebujejo od pol do dve leti, da pa razumejo, kaj piše v učbeniku ali delovnem zvezku, potrebujejo od dve do pet let. Če pa doma govorijo samo v maternem jeziku in ne v slovenščini, bodo potrebovali celo do sedem let, da usvojijo slovenščino in lahko v njej prebirajo učbenike.

5. Kaj pa odrasli? Kaj njim povzroča težave?

Tudi oni so si različni. Odvisno od kod so, od izobrazbe, koliko motivacije imajo za učenje jezika, pri nekaterih se pojavi problem, da ne znajo niti dobro pisati, včasih je problem tudi, da uporabljajo drugo pisavo v njihovem maternem jeziku, zato jih moramo naučiti naše pisave.

6. Zakaj ste se odločili za delo s priseljenci?

S tem se sedaj ukvarjam že sedem ali osem let. To pa se je začelo, ko sem delala na OŠ Maksa Durjave kot knjižničarka in učiteljica slovenščine, na naši šoli pa je bil takrat v petem razredu učenec, nad katerim se je razredničarka pritoževala, kako nič ne ve in nič ne zna. S tem učencem se ni nihče ukvarjal, meni pa se je ta deček zasmilil, in sem šla do ravnateljice in

jo prosila, da bi ta deček vsaj dve uri na teden prihajal k meni v knjižnico, da bi ga učila slovenščino.

7. Kako pa imajo učenci tujci razporejene dodatne ure slovenščine?

Običajno imajo le eno uro na teden, kar pa je premalo, saj učenec med tem časom pozabi, kaj se je učil prejšnjo uro.

8. Imajo učenci tujci, ki jim ne gre tudi kakšen drugi predmet, ne le slovenščina, dopolnilni pouk v slovenščini?

Težko jim organiziramo tutorja v njihovem jeziku, zato nas včasih kličejo iz drugih šol, če imamo kakšne prevajalce. Včasih pa se najdejo kakšni študenti ali dijaki, ki govorijo njihov jezik in pridejo pomagati.

9. Kaj pa lahko učenci naredijo sami?

Pokažem jim mobilno aplikacijo, kjer se lahko učijo besedišča, potem na spletni strani Centra za slovenščino imajo možnost tečaja slovenščine, kjer se lahko učijo. Prav tako tudi na naši spletni strani, Izzivi medkulturnega sobivanja, lahko najdejo slikovni slovar, torej lahko veliko naredijo tudi sami. Prav tako pa morajo snov, ki se je učijo na dodatnih urah slovenščine, ponavljati doma, delati domače naloge in tudi od tega je odvisen njihov uspeh.

10. Kako pa je z zbiranjem točk za srednjo šolo?

Točke so pa problem. Če je neocenjen, mu točke seveda manjkajo. To pa šole individualno rešujejo, komunicirajo socialni delavci med sabo, včasih se dogovorijo s srednjimi šolami.

Najlepša hvala, da ste si vzeli čas za ta intervju.

Hvala tudi vam, dekleta.

6.4 INTERVJU S SVETOVALNO DELAVKO OSNOVNE ŠOLE ANGELA BESEDNJAKA POLONCO KUŽNER

1. Kakšna navodila daste učencem priseljencem, kaj vse jim poveste, ko prvič pridejo v šolo na vpis?

Ko pridejo tujci na vpis jih najprej vprašam, od kje prihajajo, kje živijo, če imajo urejene vse papirje, to pomeni, da imajo urejeno prebivališče. Ko imajo urejeno prebivališče dobijo EMŠO, kar je lažje za vpis tujca v novo šolo. Vprašam jih tudi, če živijo v našem šolskem okolišu. Pri vpisu potrebujejo osebni dokument, spričevalo zadnjega končanega razreda, potrdilo o začasnem prebivališču. Prav tako še izpolnijo poseben obrazec, ki ga izpolnijo vsi, ki pridejo na vpis v osnovno šolo. Nato jim razložim delo na naši šoli, dam jim urnik, čas zvonjenja, seznanim jih z učbeniki in da so za izposojlo zastoj, dam jim seznam delovnih zvezkov in potrebščin. Razkažem jim tudi šolo. Povem jim, da bodo izvedeli ali bodo A, B ali C oddelek. Dam jim tudi obrazec za tujce, ki sem ga sama naredila in je v 4 jezikih, da je tujcem lažje razumeti. Tujci so načeloma pol leta neocenjeni, v drugi polovici pa začnejo pridobivati ocene. Če opazimo, da tujec hitro napreduje, je lahko tudi prej ocenjen, če pa tujec ne napreduje tako hitro in ima težave, začne pridobivati ocene kasneje.

2. Kam pa jih potem usmerite?

Povem jim, da si morajo na Centru za socialno delo urediti odločbo o otroškem dodatku in da imajo možnost subvencionirane malice in kosila, kar pa ni obvezno. Dam jim tudi publikacijo, kjer so podatki o naši šolski spletni strani in podatki o naši šolski zdravnici.

3. Kaj pa pogovor z novim razrednikom?

Najprej grem do ravnateljice, s katero se dogovoriva, v kateri oddelek (A, B, C) bo učenec sprejet, nato pa stopim k razredniku in mu povem, da dobi novega učenca, tujca. Povem tudi, od kod prihaja in če zna slovensko.

4. Kako je z ocenami in točkami za srednjo šolo?

Pri vpisu mora tujec prinesiti spričevalo o zadnjem zaključenem razredu, ki mora biti prevedeno v slovenski jezik. Od 7. do 9. razreda se seštevajo zaključene ocene za vpis v srednjo šolo in pri učencih tujcih se te točke seštevajo drugače. Prav tako ob vpisu dobijo tujci IDPP (izvirni delovni projekt pomoči). Če učenec tujec pride v Slovenijo v 9. razredu, ga sprejmemo v 8. razred, saj mora biti v 9. razredu učenec tujec ocenjen, ker če ni ocenjen v 9. razredu, se ne more vpisati v srednjo šolo

5. Koliko priseljencev je na naši šoli?

Tujci, ki so prvo ali drugo leto na naši šoli: 1. razred (1), 2. razred (1), 4. razred (2), 5. razred (1), 6. razred (2), 7. razred (3), 8. razred (1). Našo šolo obiskuje letos 2019/2020 prvo leto 8 učencev priseljencev, drugo leto pa prav tako 8.

6. Ali jih usmerite na pomoč zunaj šole?

Ja. Starše vedno usmerim, naj gredo na Andragoški zavod, kjer se učijo slovenščino. Otroke pa usmerim na Rdeči križ, kamor lahko hodijo na brezplačno učno pomoč, predvsem za učenje slovenščine in matematike.

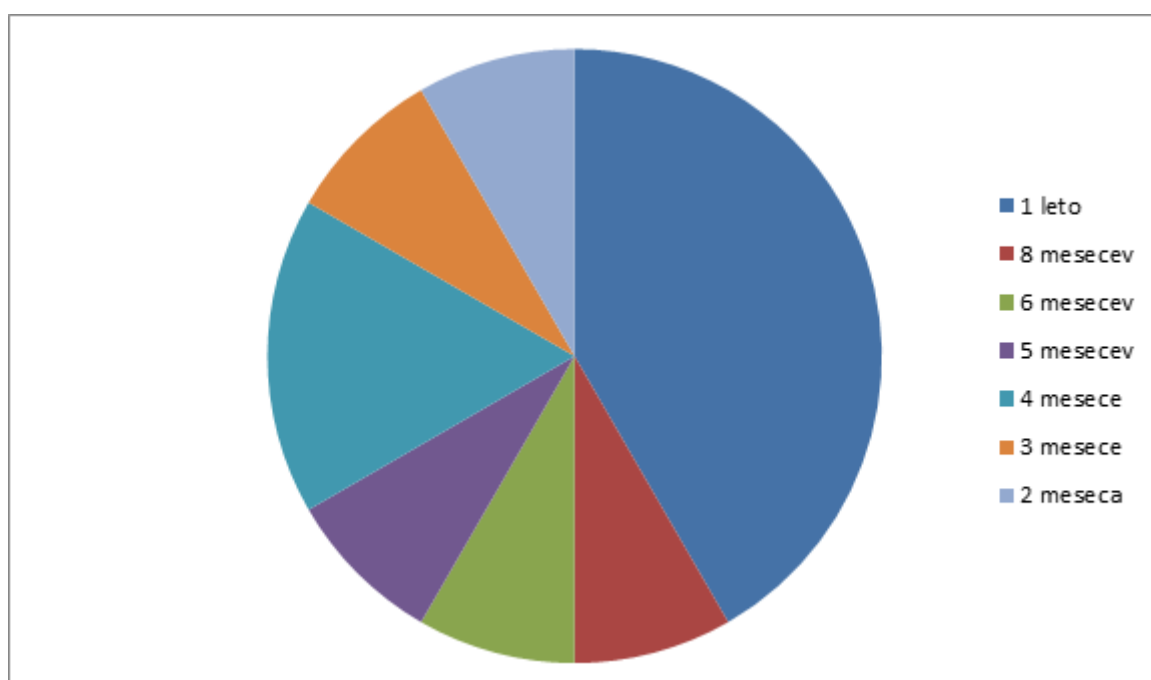
7. Katere so najpogostejše težave, s katerimi se srečujete vi, glede učencev tujcev?

Predvsem to, da naše znanje, npr. 5. razreda, ni enako znanju njihovega 5. razreda. Naši učenci se več učijo in več znajo, npr. v 5. razredu, kot učenci tujci. Vsi učenci tujci bi morali obiskovati en razred nazaj, torej če tam zaključijo 5. razred, bi moral iti tukaj še enkrat v 5. razred.

REZULTATI IN ANALIZA ANKETE

Anketo je anonimno rešilo 12 učencev OŠ Angela Besednjaka, njeni rezultati pa so objavljeni izključno v tej raziskovalni nalogi.

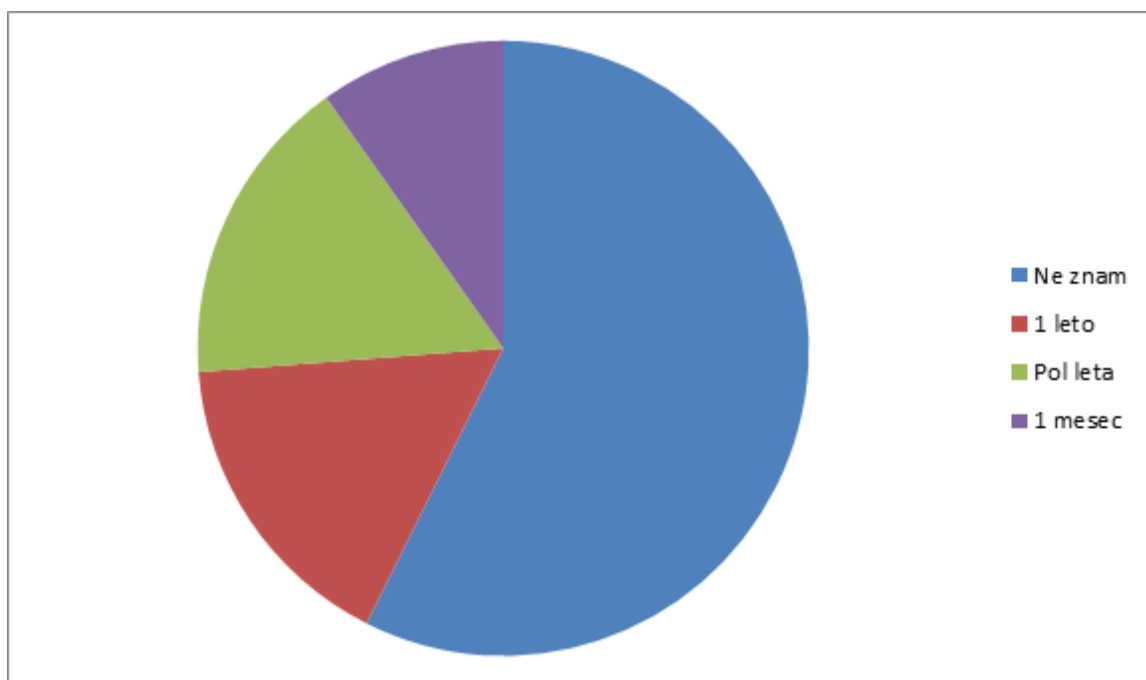
1. Koliko časa živiš v Sloveniji?

Graf 1: Čas bivanja v Sloveniji

40 % učencev priseljencev, ki smo jih anketirale, živi v Sloveniji že kakšno leto. Ostalih 60 % učencev priseljencev pa v Sloveniji živi le nekaj mesecev.

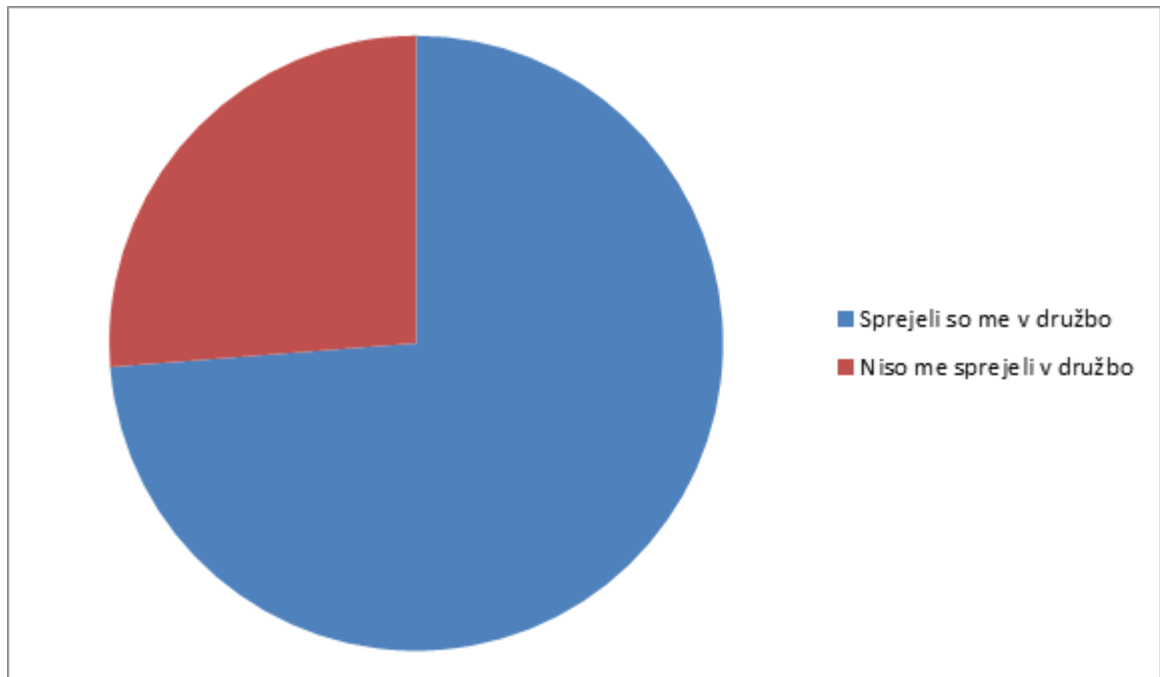
2. Koliko časa si potreboval/a, da si dosegel/la raven tekočega govora slovenskega jezika?

Graf 2: Raven tekočega govora

Učenci priseljenci v 60 % ne znajo govoriti tekoče slovensko (to so učenci, ki v Sloveniji živijo nekaj mesecev) in se jezika še učijo. Učenci, ki pa že znajo tekoče govoriti v slovensko, pa so se jezika naučili v enem letu – 16 % ali letu in pol – 16 % (učenci v Sloveniji živijo eno leto). Presenetil nas je podatek, kjer je anketiranec (8 %) odgovoril, da se je slovenščine naučil v enem mesecu.

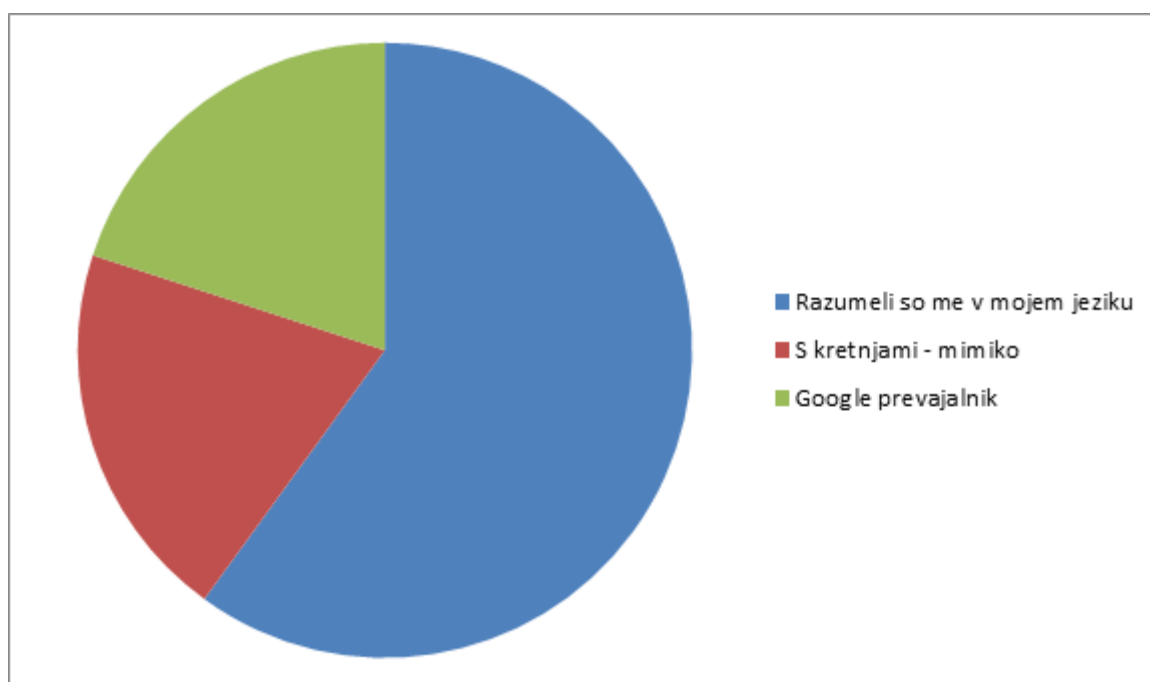
3. Kako so te v družbo sprejeli sošolci? Ti je pri učenju slovenščine pomagalo?

Graf 3: Pomoč učencev pri učenju slovenščine

Glede na anketo je anketirane učence družba v 75 % sprejela medse, in to je le tem omogočilo lažje in hitrejše učenje slovenščine. Ostalim 15 % učencem, ki jih v družbo niso sprejeli pa je slovenščina delala težave.

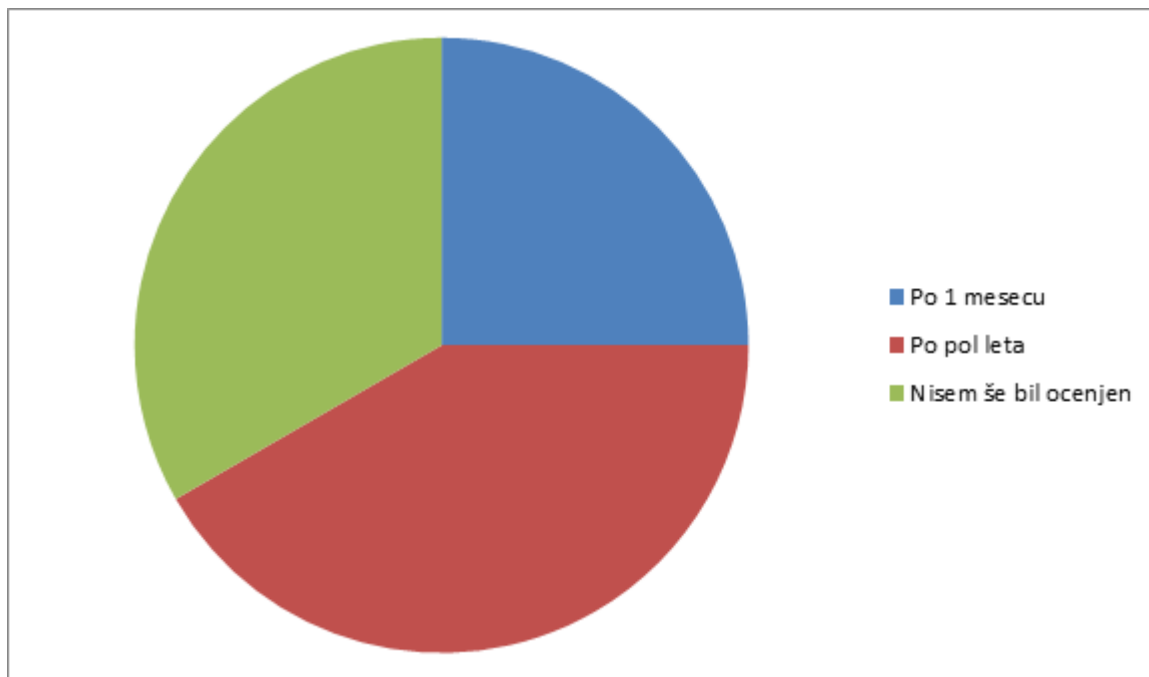
4. Kako ste se s sošolci in učitelji sporazumevati, preden si tekoče govoril/a slovensko?

Graf 4: Sporazumevanje s sošolci in učitelji pred znanjem slovenskega jezika

Na vprašanje v anketi so odgovarjali učenci, ki že znajo tekoče govoriti slovensko. V 60 % so se nekako sporazumevali v njihovem jeziku, saj sta njihov in slovenski jezik med seboj toliko podobna, da so se lahko razumeli. 20 % si jih je pomagalo s kretnjami in drugih 20 % z Google prevajalnikom.

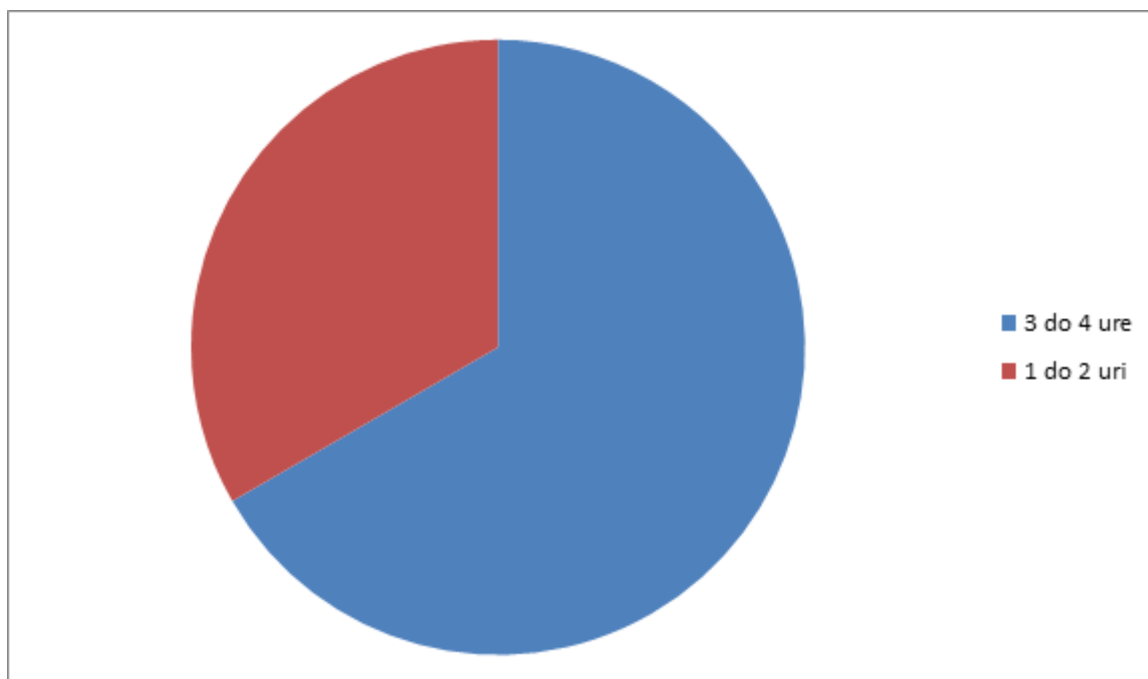
5. Po koliko letih šolanja v Sloveniji si bil prvič ocenjen?

Graf 5: Ocenjevanje znanja

Pri tem anketnem vprašanju smo bile presenečene, saj smo od že ocenjenih učencev pričakovale odgovor vsaj eno leto. 25 % učencev, je na vprašanje odgovorilo, da so bili prvič ocenjeni po enem mesecu šolanja. Le to nas je še posebej presenetilo, saj v Sloveniji ne živijo več kot pol leta. V pol leta je bilo ocenjenih 40 % anketiranih in neocenjenih ostaja 35 %.

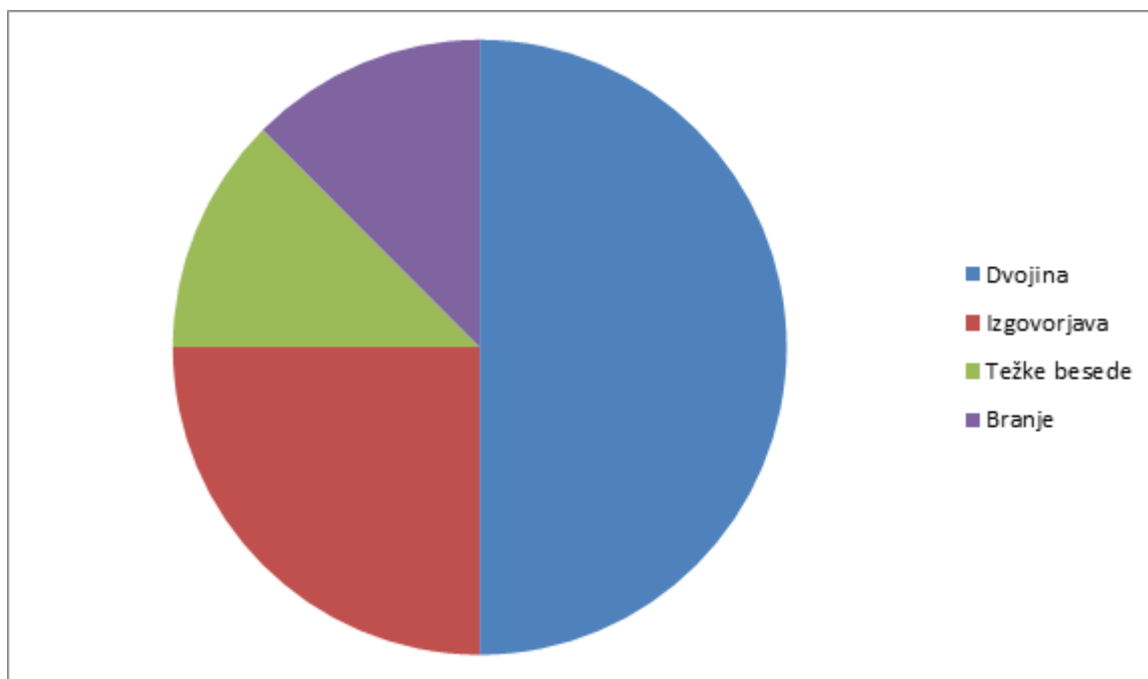
6. Ali obiskuješ oz. si obiskoval/a dodatno pomoč učenja slovenščine na naši šoli in koliko ur na teden ti je (bilo) nudeno? Se ti zdi, da naša šola nudi dovolj ur dodatne pomoči učenja slovenščine za učence tujce?

Graf 6: Nudenje pomoči pri učenju slovenščine na naši šoli

Vsi učenci so obiskovali, ali pa še obiskujejo pomoč učenja slovenščine. Vsem se zdi, da naša šola nudi dovolj pomoči, ki je učinkovita, saj vsi napredujejo s svojim znanjem slovenščine. 3 do 4 ure tedensko je slovenščino obiskovalo 66 % ,ostalih 34 % pa 1 do 2 uri na teden.

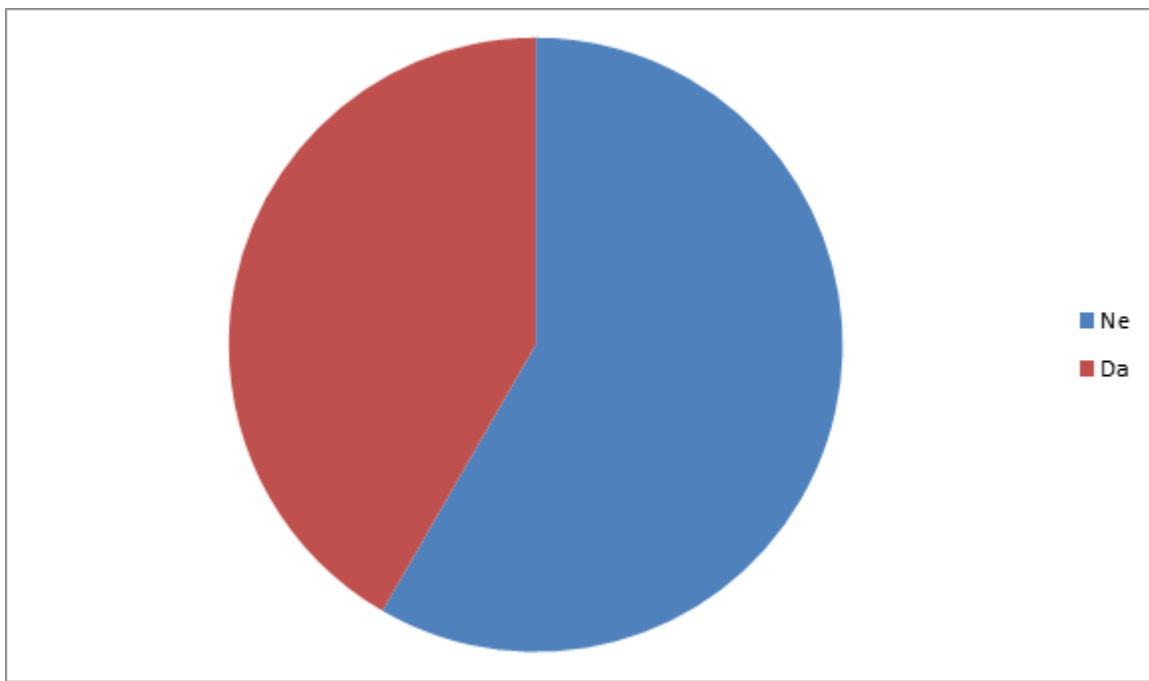
7. Kako si se naučil slovenskega jezika? Kaj ti je najbolj pomagalo pri učenju? Kaj ti dela največ težav?

Graf 7: Povzročitelj največjih težav pri učenju slovenščine

Učencem v 50 % težave povzroča dvojina, kar nas ne preseneča, saj vemo da smo eden izmed redkih jezikov, ki jo imamo. Ostale težave se pa redno pojavljajo pri učenju novih jezikov, torej v 25 % izgovorjava, v 12.5 % branje in prav tako v 12.5 % težke besede. Učijo se sami, doma, s starši, v šoli, s prijatelji ... Največ se naučijo skozi igro, zato se nam zdi pomembno vključevanje v družbo, saj se tako tudi lažje naučijo jezika.

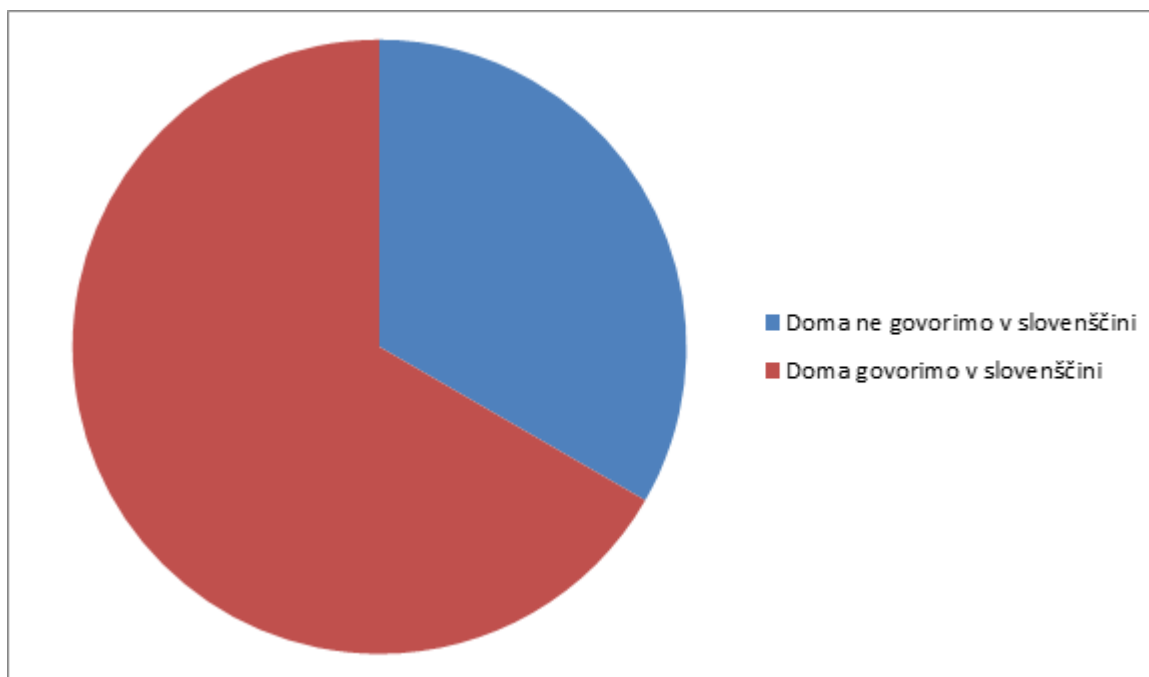
8. Ali obiskuješ dodatne ure slovenščine tudi zunaj šole?

Graf 8: Dodatne ure učenja slovenščine izven šole

40 % jih obiskuje dodatne ure slovenščine in 60% učencev priseljencev ne obiskuje tečajev zunaj šole.

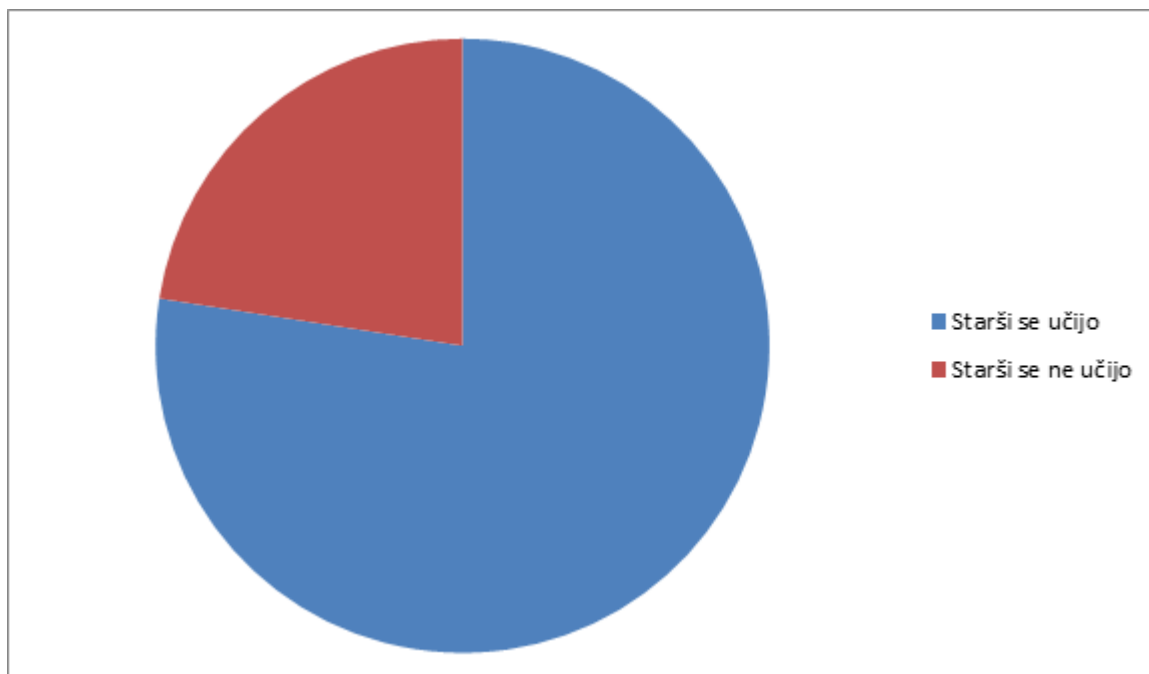
9. Ali si tudi zunaj šole v stiku s slovenskim jezikom? Se doma pogovarjate tudi v slovenščini?

Graf 9: Stik s slovenščino doma

Glede na ankete se 66 % učencev doma pogovarja v slovenščini in to se nam zdi pomembno saj so tako lahko s slovenščino v stiku skozi cel dan. In to jim pomaga pri njihovem učenju, saj na tak način utrjujejo znanje iz šole. Anketa je pokazala, da 34 % učencev doma ne govori slovensko, ker te možnosti nimajo, saj nihče od domačih ne govori slovenščine.

10. Kaj pa tvoji starši? Se tudi oni učijo slovensko? Komu gre bolje, njim ali tebi?

Graf 10: Učenje slovenščine pri starših in primerjava znanja otrok-starš

92 % staršev se uči slovenskega jezika in to se nam zdi pomembno, ker si lahko z otroki pomagajo. 8 % staršev je takšnih, ki se slovenščine ne uči. Učenci v večini pravijo, da bolje govorijo kot njihovi starši.

8 SKLEP

S to raziskovalno nalogo smo se naučile veliko. Spoznale in izvedele smo veliko o učencih priseljencih in kako se spopadajo z učenjem slovenščine. Menimo, da se bi prvo leto, ko učenec obiskuje šolo, predvsem posvečali učenju slovenščine in ne ocenjevanju. Večina učencev priseljencev se je slovenskega jezika naučila precej hitro. Predvsem zaradi tega, ker so iz slovansko govorečih držav, kar pomeni, da sta si njegov materni jezik in drugi jezik precej podobna. Kljub temu pa so jim pri učenju slovenščine največje težave povzročali skloni in dvojina. Precej težko jim je tudi samostojno tvoriti kratke sestavke. Zdi se nam, da jim dodatni tečajji mogoče niso niti predstavljeni oz. ne vedo za njih in jih posledično ne morejo obiskovati ter izboljšati znanja slovenščine. Prav zato menimo, da bi se o izven šolski pomoči pri učenju slovenščine moralo več govoriti in oglaševati. Učenci, ki se doma pogovarjajo v slovenščini so tako s slovenščino v stiku skozi cel dan. Prav to jim pomaga pri njihovem učenju, saj na tak način utrjujejo znanje iz šole. Velika večina staršev se uči slovenskega jezika, kar se nam zdi zelo pomembno, ker si lahko z otroki pomagajo. Izdelale smo tudi vodnik pomoči za učence priseljence, ki jim lahko pomaga pri boljši integraciji v novo okolje.

8.1 POTRJEENE IN OVRŽENE HIPOTEZE

Prva hipoteza

Učenci priseljenci niso bili najbolj sprejeti v družbo s strani sošolcev.

Ta hipoteza se je izkazala za napačno. V večini so bili učenci priseljenci v družbo zelo dobro sprejeti.

Druga hipoteza

Učne ure, ki so učencem priseljencem namenjene v šoli, so učinkovite, ampak jih je premalo.

Ta hipoteza je bila prav tako ovržena. Učenci namreč trdijo, da jim je nudeno dovolj pomoči, ki pa je tudi zelo kvalitetna.

Tretja hipoteza

Učenci priseljenci, ki so jih sošolci dobro sprejeli v družbo, so se slovenskega jezika hitreje naučili.

Glede na anketo je anketirane učence družba v 75 % sprejela medse, in to je le tem omogočilo lažje in hitrejše učenje slovenščine, kar tudi potrjuje našo hipotezo, ki narekuje da “Učenci priseljenci, ki so jih sošolci dobro sprejeli v družbo so se slovenskega jezika hitreje naučili.”

Ta hipoteza se je potrdila. Učenci so se skozi igro in druženje s sošolci slovenskega jezika hitro naučili.

Četrta hipoteza

Učenci tujci se jezika naučijo hitreje kot njihovi starši.

Tudi ta hipoteza je bila potrjena. Učenci priseljenci se jezika naučijo hitreje, veliko jih tudi prevaja staršem.

8.2 UGOTOVITVE

Z intervjujema, ki smo ju zastavile svetovalni delavki Polonci Kužner in multiplikatorki Blanki Kovačec, smo želele dobiti pogled na učence priseljence z odraslega vidika, kar smo dosegle z odgovori. Ankete za učence priseljence pa so nam prav tako veliko prinesle, saj so nam zaupali največje težave pri učenju slovenščine.

V odgovorih, ki so nam jih podali učenci priseljenci smo zasledile, da je na naši šoli nudeno dovolj pomoči pri učenju slovenščine in da so le-te učinkovite. S tem je bila zavržena ena izmed naših hipotez, ki pravi, da na naši šoli ni nudeno dovolj pomoči pri učenju slovenščine. Zdi pa se nam tudi, da veliko učencev priseljencev in njihovih staršev ne ve za dodatno pomoč izven šole, zato menimo, da bi morali to bolje predstaviti in usmeriti na ustanove, ki nudijo dodatno pomoč in učenje slovenščine (Pika, Dnevni center, Hiša jezikov ...).

Naš predlog za izboljšavo pri učenju slovenščine za učence priseljence je ta, da bi jim bile boljše predstavljene ustanove za dodatno pomoč pri učenju slovenščine, saj veliko teh učencev za to sploh ne ve. Mnenja smo tudi, da bi se prvo leto, ko učenec priseljence pride na šolo, veliko posvečali odnosom med učencem priseljence in ostalimi sošolci, saj smo iz analize anket razbrale, da je na tekoč govor in znanje slovenščine vplivala predvsem nova družba in sporazumevanje v njej.

Priloga-anketni vprašalnik

Anketa o zahtevnosti učenja slovenskega jezika za učence priseljence

Pozdravljen/a in hvala za sodelovanje pri anketi o zahtevnosti učenja slovenskega jezika za učence tujce. To anketo smo pripravile učenke 9. razreda OŠ Angela Besednjaka in jo bomo uporabile v naši raziskovalni nalogi Zahtevnost učenja slovenskega jezika pri učencih priseljencih. Ta anketa je anonimna. Prosimo, da na vprašanja odgovoriš iskreno.

1. Koliko časa že živiš v Sloveniji?

2. Koliko časa si potreboval/a, da si dosegel/la raven tekočega govora?

3. Kako so te v družbo sprejeli sošolci? Ti je pri učenju slovenščine pomagalo druženje?

4. Preden si tekoče govoril/a slovensko, kako ste se s sošolci in učitelji sporazumevali?

5. Po koliko letih šolanja v Sloveniji si bil prvič ocenjen?

6. Ali obiskuješ oz. si obiskoval/a dodatno pomoč učenja slovenščine na naši šoli in koliko ur na teden ti je (bilo) nudeno? Se ti zdi, da naša šola nudi dovolj ur dodatne pomoči učenja slovenščine za učence tujce?

7. Kako si se naučil slovenskega jezika? Kaj ti je najbolj pomagalo pri učenju? Kaj ti dela največ težav?

8. Ali obiskuješ dodatne ure slovenščine tudi zunaj šole?

9. Ali si tudi zunaj šole v stiku s slovenskim jezikom? Se doma pogovarjate tudi v slovenščini?

10. Kaj pa tvoji starši? Se tudi oni učijo slovensko? Komu gre bolje, njim ali tebi?

VIRI IN LITERATURA

PISNI VIRI

Dolenc Tone (2008): Zakonodaja za osnovno šolo, Jesenice: Antus.

Tepež Veronika (2018): Učenci tujci v slovenski osnovni šoli : magistrsko delo = Foreign pupils in Slovenian elementary schools : master's thesis, Maribor.

SPLETNI VIRI

varuh-rs.si: Konvencija o otrokovih pravicah. Pridobljeno 15. 1. 2020 iz <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/konvencija-o-otrokovih-pravicah-ozn/>

o-md.mb.edus.si (2014) Učenci tujci - OŠ Maksa Durjave. Pridobljeno 15. 1. 2020 iz <http://www.o-md.mb.edus.si/2014/01/16/ucenci-tujci/>

ljubljana.si: Osnovne šole v Ljubljani: najpogostejša vprašanja in odgovori. Pridobljeno 24. 1. 2020 na: <https://www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/otroci-v-ljubljani/osnovne-sole-v-ljubljani/najpogostejša-vprasanja-in-odgovori/>

oskaselj.si: Učenci tujci. Pridobljeno 2. 1. 2020 na: <http://www.oskaselj.si/u269enci-tujci.html>

e-ravnatelj.si: Vpis učencev tujcev v šolo. Pridobljeno 24. 1. 2020 na: <https://e-ravnatelj.si/vsebine/odgovori-na-vprasanja/organizacija-in-vodenje-zavoda/inspekcijski-nadzori-vpis-ucencev-tujcev/>

pisrs.si: Predpis in pravila. Pridobljeno 21. 1. 2020 na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11583>

fran.si: Intergracija. Pridobljeno 1. 2. 2020 na: <https://fran.si/133/sskj2-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika-2/3648071/integracija?All=integracija&IsAdvanced=True>

osobrizisnki.si: Učenci priseljenci. Pridobljeno 2. 2. 2020 na: <http://www.osobrinzi.si/ucenci-priseljenci/>

Projekt "Izzivi medkulturnega sobivanja" . Pridobljeno 3.2.2020 na:
<http://www.medkulturnost.si/>